

- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de minister, mevrouw C.J. Schouten
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

KENMERK: B/2022/538/ML

DATUM: 29 april 2022

ONDERWERP: Reactie internetconsultatie voor de lagere regelgeving bij de Wet toekomst pensioenen

Geachte mevrouw Schouten, beste Carola,

De Pensioenfederatie verwelkomt de hervorming van het pensioenstelsel voorgesteld in de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de nadere uitwerking daarvan in de lagere regelgeving. Verder is de Pensioenfederatie verheugd dat de lagere regelgeving tijdig ter consultatie is aangeboden. De consultatie stelt ons in staat om voorstellen te toetsen aan de praktijk en invulling te geven aan de oproep van het kabinet om bij te dragen aan verbetering van het wetsvoorstel. De beschikbare tijd om zowel de concept-wettekst van de Wtp als de concept-lagere regelgeving te doorgronden was, naar het oordeel van de Pensioenfederatie, echter te kort.

Hét uitgangspunt bij de reactie van de Pensioenfederatie is en blijft een goed en betaalbaar pensioen voor later. Pensioen biedt nu en in de toekomst bescherming bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. De transitie naar nieuwe pensioencontracten is, hoe omvangrijk en belangrijk ook, niet de enige benodigde stap richting een toekomstbestendig stelsel. Het robuuste pensioenstelsel van de toekomst dient inclusief te zijn, dus voor alle werkenden. Op dat punt schiet de voorliggende regelgeving helaas nog tekort.

De Pensioenfederatie reageert separaat op drie van de vier internetconsultaties die op 2 april 2022 online zijn gegaan:

1. Besluit toekomst pensioenen;
2. Aanpassing van de regeling voor nettopensioen; en
3. Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen.

Hierbij wordt per internetconsultatie ingegaan op de concept-besluittekst en de daarbij behorende artikelsgewijze en algemene toelichting.

Met vriendelijke groet,

Edith Maat
Algemeen directeur

■ REACTIE INTERNETCONSULTATIE

DATUM: 29 april 2022

ONDERWERP: Reactie internetconsultatie voor de lagere regelgeving bij de Wet toekomst pensioenen, onderdeel: *besluit experimenten pensioenregeling zelfstandigen*

Algemeen

De Pensioenfederatie is van mening dat het huidige experimenteerartikel in de Wet toekomst pensioenen en het daarop gebaseerde ontwerpbesluit 'experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen', ontoereikend is en daarom geen draagvlak kent bij pensioenfondsen. Het maatschappelijk vraagstuk van pensioenopbouw door zelfstandigen is urgent en verdient een weloverwogen oplossing die aantrekkelijk is voor zelfstandigen, hen in voldoende mate activeert om deel te nemen en voor pensioenfondsen uitlegbaar en tegen redelijke kosten uitvoerbaar is.

1. Inleiding

De Pensioenfederatie heeft kennis genomen van het door de regering in consultatie gegeven "*besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen*" dat beoogt om experimenten met vrijwillig pensioen voor zelfstandigen in de tweede pijler te realiseren.

De Pensioenfederatie deelt de wens van de regering om pensioenopbouw ook onder zelfstandigen te stimuleren. Wij zijn, in navolging van het rapport van de '*Commissie regulering van werk*' (2020) onder leiding van de heer Borstlap, van mening dat pensioenopbouw voor alle werkenden van meerwaarde is en gezien de arbeidsmarktontwikkelingen actief gestimuleerd dient te worden.

Het betreft een maatschappelijk vraagstuk waar ook door de pensioenfondsen over wordt nagedacht. Het stimuleren van pensioenopbouw door zelfstandigen is onderdeel van het Pensioenakkoord van 2019. Bovendien zien wij dat het aantal zelfstandigen in diverse sectoren de afgelopen jaren flink is toegenomen, maar ook dat pensioenopbouw veelal achterblijft en in tijden van crisis kwetsbaar is gebleken. Een collectief pensioenaanbod met

- gedeelde risico's, kan helpen om de pensioenopbouw van zzp'ers te stimuleren.

2. Ontoereikend experimenteerkader

De Pensioenfederatie had graag gezien dat de experimenten die door een aantal pensioenfondsen in overleg met en draagvlak van sociale partners en zelfstandigenorganisaties waren voorbereid, het uitgangspunt waren geweest voor het nadien vormgegeven wettelijke experimenteerkader en het bijbehorende ontwerpbesluit. Wij constateren helaas dat dit geenszins het geval is. Zowel het wettelijk kader als het ontwerpbesluit zijn te beperkt om tot een aantrekkelijk aanbod voor zelfstandigen te komen en om op goede wijze als pensioenfonds uitvoering te geven aan het experiment. Er wordt te veel vastgehouden aan de bestaande kaders waardoor er onvoldoende experimenteer ruimte is om een passend aanbod voor zelfstandigen goed te kunnen inrichten en de uitvoering betaalbaar te laten zijn.

3. Automatische deelname

Een van de door pensioenfondsen voorgestelde experimenten was automatische deelname. Dat biedt de mogelijkheid om zelfstandigen die voorheen als werknemer deelnamen aan een regeling bij een bedrijfstakpensioenfonds en als zelfstandige nog steeds in die sector actief zijn, vervolgens bij dat zelfde fonds als zelfstandige automatisch te laten deelnemen met de mogelijkheid van opt out. Daarmee beoogt de regeling een mate van actieve vrijwilligheid, in die zin dat een extra 'nudge' wordt gegeven aan de zelfstandige. Wij menen dat met die extra prikkel zelfstandigen worden gestimuleerd om deel te gaan nemen aan een pensioenregeling en met een relatief lage administratieve last voor de zelfstandige en een pensioenfonds kan worden gerealiseerd. Wij menen dat met in achtname van de taakafbakening en gedreven vanuit een urgent maatschappelijk vraagstuk, ruimte bestaat om hier experimenteel invulling aan te geven zonder dat (potentiële) klandizie wordt weggetrokken uit de derde pijler. Het betreft immers het deel van de zelfstandigen dat zich nu al niet geprikkeld voelt om een pensioenproduct af te nemen bij een verzekeraar en waar de bekendheid en vertrouwdheid van een pensioenfonds waar zij reeds als werknemer hebben opgebouwd, aantrekkelijker kan zijn. Vanuit de ambitie om de witte vlek te verkleinen, pensioenopbouw onder zelfstandigen te vergroten, vrijwillige deelname in de tweede pijler mogelijk te maken

(Pensioenakkoord 2019), zou deze optie van automatische deelname, naast andere mogelijkheden, ook verkend moeten worden.

4. Benodigde ruimte

Om effectief te kunnen experimenteren met zowel opt in als opt out varianten, is een tijdelijk kader buiten de huidige pensioenwetgeving nodig dat de uitvoering daarvan in voldoende mate faciliteert. Reeds bij de consultatie van de Wet toekomst pensioenen hebben wij in [onze reactie](#) toegelicht dat het concept wetsvoorstel die ruimte niet biedt en bijgevolg biedt ook het voorliggende ontwerpbesluit daartoe onvoldoende ruimte:

Bij het uitvoeren van experimenten is het wenselijk dat:

1. een voor zelfstandigen passend pensioenproduct wordt geboden dat voorziet in flexibele inleg, de mogelijkheid van uitgesteld inkopen van pensioenaanspraken en het kunnen aanbieden van een nabestaandenpensioen;
2. gewerkt kan worden met een forfaitair vrijgesteld bedrag voor zelfstandigen waarmee collectieve toetsing van gebruikelijk loon kan plaatsvinden in plaats van individuele toetsing dat onderhevig is aan fluctuaties;
3. een automatische gegevensuitwisseling tussen pensioenfondsen en bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel kan plaatsvinden voor een efficiënte toegang tot noodzakelijk gegevens. Wij menen dat gezien het maatschappelijk doel, een afwijking van artikel 28, eerste lid van de Handelsregisterwet verdedigbaar is, ook onder privacywetgeving;
4. zelfstandigen pensioenopbouw moeten kunnen voortzetten zonder dat hier nieuwe administratieve rompslomp voor komt te gelden;
5. naast opting in varianten, ook een experiment van automatische deelname met opt out kan plaatsvinden zodat een breed palet aan experimenteerervaringen ontstaat.

PILOT PENSIOENOPBOUW ZZP'ERS GEHINDERD pas wetsvoorstel aan voor:

- Een dergelijke facilitering maakt geen deel uit van het experimenteerkader zoals beschreven in het wetsvoorstel wet toekomst pensioenen en ook niet van de nadere regels zoals neergelegd in het onderhavige ontwerpbesluit, waardoor de verdere ontwikkeling van experimenteer-opties door pensioenfondsen in samenspraak met sociale partners en zelfstandigen binnen de sector, helaas is gestaakt.

Concluderend

Met de Raad van State vragen wij ons af wat de toegevoegde waarde van de huidige experimenteerbepaling is. Wij verwachten niet dat experimenten onder deze voorwaarden tot stand zullen komen. Als een experiment al tot stand komt zal dat bij gebrek aan een passend aanbod mogelijk niet leiden tot een noemenswaardig aantal deelnemers dat nodig is voor het kunnen meten van de effectiviteit van experimenten en voor het zicht op een structurele oplossing. Binnen de nu voorgestelde randvoorwaarden is de uitvoering administratief bovendien te belastend en daarmee kostbaar voor zowel zelfstandigen als pensioenfondsen. Bovendien interfereert het experimenteervoorstel inmiddels met de voorbereidingen van pensioenfondsen voor de transitie naar een ander pensioencontract. Daardoor is het niet realistisch om van pensioenfondsen inspanningen te vragen die niet aansluiten bij wat voor hen redelijkerwijs mogelijk is.

Het is dan ook de vraag of de uiteindelijk gewenste structurele oplossing ligt in een experiment zoals deze nu in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen en het aanhangige ontwerpbesluit voor liggen. Of dat beter naar andere mogelijke oplossingen kan worden gekeken die ook rekening houden met de beoogde stelselwijziging. Gezien de ontoereikendheid van de voorgestelde experimenteerruimte en het willen voorkomen van symboolwetgeving, verdient het onze voorkeur om eerst het onderzoek van de Stichting van de Arbeid naar structurele oplossingsrichtingen af te wachten. Vervolgens kan voor dit maatschappelijk vraagstuk beter separaat van de Wet toekomst pensioenen tot een gedragen en uitvoerbaar voorstel worden gekomen. Daarbij roept de Pensioenfederatie het kabinet op om op korte termijn mede gezien dit vraagstuk, opvolging te geven aan het advies van de Commissie Borstlap en het daarbij nadien uitgebrachte MLT-advies van de SER te betrekken.